

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-816/19 – 1

Predmet C-816/19

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

5. studenoga 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Amtsgericht Hamburg (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

16. listopada 2019.

Tužitelj:

QF

Tuženik:

Germanwings GmbH

Amtsgericht Hamburg

[*omissis*]

Rješenje

U sporu

QF, [*omissis*] Pečuh, Mađarska
[*omissis*]

– tužitelj –

[*omissis*]

protiv

Germanwings GmbH, [*omissis*] Köln

– tuženika –

[*omissis*]

Amtsgericht Hamburg (Općinski sud u Hamburgu, Njemačka) [*omissis*]
16. listopada 2019. odlučuje:

Postupak se prekida.

U skladu s člankom 267. UFEU-a Sudu Europske unije upućuje se sljedeće prethodno pitanje o tumačenju prava Unije:

Je li štrajk vlastitog osoblja stvarnog zračnog prijevoznika koji je organizirao sindikat „izvanredna okolnost” u smislu članka 5. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 261/2004?

[orig. str. 2.]

Obrazloženje

1. [*omissis*] prekid postupka [*omissis*].
2. Odluka [*omissis*] u sporu [*omissis*] ovisi o prethodnoj odluci Suda Europske unije odgovorom na prethodno pitanje koje je formulirano u izreci.

Prikaz predmeta spora

3. Tužitelj od tuženika zahtijeva odštetu u iznosu od 250,00 eura.
4. Tužitelj je imao potvrđenu rezervaciju za let iz Budimpešte (BUD) do Hamburga (HAM) za let br. 4U7783 koji je trebao izvršiti tuženik i koji je trebao stići u Hamburg 27. listopada 2016. u 15 sati. Let je otkazan. Razlog za otkazivanje bio je štrajk tuženikova kabinskog osoblja 27. listopada 2016.
5. Tuženik je sa sindikatom UFO (Unabhängige Flugbegleiter Organisation e. V., sektorski sindikat kabinskog osoblja u njemačkom komercijalnom zračnom prometu) vodio kolektivne pregovore do 26. listopada 2016. UFO je na pregovorima održanim 26. listopada 2016. odbio tuženikovu ponudu koja je bila niža od potraživanja UFO-a i odlučio poduzeti mjere kolektivnog djelovanja koje su, u skladu s planovima koje je UFO 26. listopada 2016. dostavio tuženiku, obuhvaćale sve tuženikove postaje.
6. Zbog štrajka je otkazano 418 od 530 tuženikovih letova planiranih za 27. listopada 2016. Neotkazani letovi provedeni su reorganizacijom plana letenja i najmom čarter letova. U okviru zamjenskog plana letenja tuženik je dao prednost svim „prekomorskim i prekooceanskim destinacijama” do kojih se ne može stići drugim prijevoznim sredstvima ili je to moguće samo uz poteškoće. Zatim je tuženik

prioritetno otkazao letove unutar Njemačke za destinacije do kojih se može stići vlakom. Svi zaposlenici koji su tuženiku još bili na raspolaganju raspoređeni su u zamjenske posade.

7. Tuženik je 26. listopada 2016. obavijestio dotične putnike o otkazivanju letova. **[orig. str. 3.]**

Relevantne odredbe prava Unije

Povelja Europske unije o temeljnim pravima (2000/C 364/01)

8. Članak 12. („Sloboda okupljanja i udruživanja”) glasi:

„1. Svatko ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja na svim razinama, osobito kad je riječ o političkim, sindikalnim i građanskim pitanjima, što podrazumijeva i pravo svakoga na osnivanje sindikata i pristupanje njima radi zaštite svojih interesa. [...]”

9. Članak 28. („Pravo na kolektivno pregovaranje i djelovanje”) glasi:

„Radnici i poslodavci ili njihove organizacije imaju, u skladu s pravom Unije te nacionalnim zakonodavstvima i praksom, pravo na pregovaranje i sklapanje kolektivnih ugovora na odgovarajućim razinama i, u slučaju sukoba interesa, pravo na poduzimanje kolektivnog djelovanja za obranu svojih interesa, uključujući i štrajk.”

Europska socijalna povelja (ETS 35, 18. listopada 1961.)

10. Dio I. točka 6. glasi:

„Svi zaposlenici i poslodavci imaju pravo na kolektivno pregovaranje.”

11. Dio II. članak 6. („Pravo na kolektivno pregovaranje”) glasi:

„Radi osiguranja učinkovitog ostvarivanja prava na kolektivno pregovaranje, ugovorne stranke se obvezuju:

[...]

i priznaju:

4. pravo zaposlenika i poslodavaca na kolektivnu akciju u slučaju interesnih sukoba, uključujući i pravo na štrajk, ograničeno obvezama koje mogu proizaći iz prethodno prihvaćenih kolektivnih ugovora.” **[orig. str. 4.]**

Uredba (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004.

12. Uvodna izjava 14. glasi:

„U skladu s Montrealskom konvencijom, obveze stvarnih zračnih prijevoznika trebale bi biti ograničene ili u potpunosti isključene, u slučajevima kada je događaj uzrokovan izvanrednim okolnostima koje se nisu mogle izbjeći niti poduzimanjem svih odgovarajućih [razumnih] mjera. Takve se okolnosti mogu posebno pojaviti u slučajevima političke nestabilnosti, meteoroloških uvjeta koji onemogućuju izvođenje predmetnog leta, sigurnosnih rizika, neočekivanih nedostataka po pitanju sigurnosti leta i štrajkova koji utječu na operacije stvarnih zračnih prijevoznika.”

13. Članak 5. („Otkazivanje leta”) glasi:

„1. U slučaju otkazivanja leta, dotični putnici [...]

(c) imaju pravo na odštetu od strane stvarnog zračnog prijevoznika u skladu s člankom 7. [...]

3. Stvarni zračni prijevoznik nije dužan platiti odštetu u skladu s člankom 7., ako može dokazati da je do otkazivanja leta došlo zbog izvanrednih okolnosti koje se nije moglo izbjeći čak ni ako su sve razumne mjere poduzete.”

14. Članak 7. („Pravo na odštetu”) glasi:

„1. Pozivanjem na ovaj članak, putnici ostvaruju pravo na odštetu u iznosu od:

(a) 250 EUR za sve letove dužine 1 500 km ili kraće; [...]” **[orig. str. 5.]**

[omissis]

15. [omissis]

Nacionalna sudska praksa koja je relevantna za prethodno pitanje

16. Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka) odlučio je presudom od 21. kolovoza 2012. [omissis]:

1. **Ako sindikat u okviru spora u vezi s kolektivnim ugovorom pozove pilote na prekid rada, to može dovesti do izvanrednih okolnosti u smislu članka 5. stavka 3. Uredbe o pravima putnika.**
2. **Zračni prijevoznik je u tom slučaju oslobođen od isplate odštete za otkazivanje onih letova koje otkazuje kako bi plan letenja prilagodio očekivanim učincima poziva na štrajk.**

Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud) obrazložio je svoju odluku među ostalim kako slijedi (t. 25. i sljedeća):

„To što je tuženik imao situaciju pod kontrolom, ne znači da se ne može pozvati na izvanredne okolnosti.

U pravilu se u okviru spora u vezi s kolektivnim ugovorom ne može prihvatiti da je držanje situacije pod kontrolom razlog za isključenje postojanja izvanrednih okolnosti. Odluku o provedbi štrajka donose zaposlenici u okviru autonomije kolektivnog pregovaranja i stoga izvan konteksta operacija stvarnog zračnog prijevoznika. Iz toga proizlazi da zračni prijevoznik [**orig. str. 6.**] u pravilu nema pravno značajan utjecaj na vlastite zaposlenike kad je riječ o pitanju hoće li se štrajk održati. Pritom nije uvjerljiv argument da stvarni zračni prijevoznik u slučaju štrajkova unutar poduzeća može ispuniti zahtjeve i na taj način spriječiti štrajk. Time se od zračnog prijevoznika zahtijeva da se odrekne svog prava na kolektivno udruživanje koje je zaštićeno pravom Unije i da u kontekstu kolektivnog djelovanja otpočeka zauzme ulogu podređene strane. To se ne bi moglo očekivati od zračnog prijevoznika, a ne bi bilo ni u dugoročnom interesu putnika.”

Pravna stajališta stranaka

17. Tužitelj smatra da štrajk vlastitog kabinskog osoblja nije „izvanredna okolnost” u smislu članka 5. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 261/2004. Smatra da se prilikom svakog kolektivnog pregovaranja trebaju očekivati štrajkovi te posljedično i izostanak i otkazivanje letova: riječ je o tipičnom događaju koji se može očekivati u okviru obavljanja poslovne djelatnosti, a ne o izvanrednom događaju.
18. Tuženik tvrdi da je sindikalni štrajk izvanredna okolnost, neovisno o tome čine li osoblje koje štrajka zaposlenici stvarnog zračnog prijevoznika. U Uredbi (EZ) br. 261/2004 ne razlikuje se čak ni između toga je li riječ o štrajku zaposlenika ili trećih osoba.

Privremeno pravno stajalište suda koji je uputio zahtjev

19. Sud koji je uputio zahtjev polazi od pretpostavke da na prethodno pitanje vjerojatno valja odgovoriti niječno.
20. Ovaj sud tumači presudu Suda od 17. travnja 2018. (C-195/17) na način da pravo putnika na odštetu ne treba ovisiti o tome je li štrajk zakonit prema relevantnim nacionalnim odredbama radnog prava i kolektivnog ugovora, nego da, naprotiv, izvanrednim okolnostima u smislu članka 5. stavka 3. Uredbe br. 261/2004 treba smatrati samo one događaje [**orig. str. 7.**] koji po svojoj naravi ili zbog svojeg uzroka nisu dio redovnog obavljanja djelatnosti konkretnog zračnog prijevoznika te su izvan njegove stvarne kontrole.

21. Ovaj sud pretpostavlja da bi Sud Europske unije – ako se već „divlji štrajk” smatra događajem koji se može kontrolirati – štrajk vlastitih radnika koji su organizirali sindikati *tim više* trebao smatrati događajem koji se može kontrolirati (time što bi, na primjer, zračni prijevoznik postigao dogovor s dotičnim sindikatom) tako da ne bi smjele postojati „izvanredne okolnosti”.
22. Suprotno tomu, sud koji je uputio zahtjev smatra mogućim da Sud Europske unije drukčije ocijeni sindikalni štrajk, s obzirom na to da je taj štrajk za razliku od „divljeg štrajka” zaštićen europskim pravom kao i člankom 12. stavkom 1. i člankom 28. Povelje o temeljnim pravima i da stoga nije dopušteno tumačiti odluku od 17. travnja 2018. (C-195/17) na način da se ona odnosi i na sindikalni štrajk. Isto tako, pravo na štrajk zajamčeno člankom 6. stavkom 4. Europske socijalne povelje u službi je prava na koordinirano kolektivno pregovaranje, kao što proizlazi iz uvodne rečenice navedene odredbe i iz točke 6. dijela I. u kojem se izriču ciljevi. To se pravo naime izričito priznaje „radi osiguranja učinkovitog ostvarivanja prava na kolektivno pregovaranje”. Stoga bi Sud Europske unije za razliku od pretpostavki iz točaka 19. – 21. mogao smatrati da bi prijenos njegove sudske prakse na štrajkove koje organizira sindikat značio povredu europskog prava što se eventualno može zaključiti već iz uvodne izjave 14. Uredbe (EZ) br. 261/2004 u kojoj se štrajk općenito opisuje kao „izvanredna okolnost”, koja se prije svega sastoji u tome da se, barem u konačnici, zadire u pravo zračnog prijevoznika na kolektivno udruživanje koje je zaštićeno pravom Unije.

Stanje postupka (pred nacionalnim sudom)

23. [omissis] [orig. str. 8.]

[omissis]

[omissis] [potpis]

[omissis]